

ZWEVENDE OLIFANT

ZWEVENDE OLIFANT

Reinald Teune

© 2013 Reinald Teune
Omslagontwerp Joost van Leijenhorst
ISBN: 9789402103908

De waarheid woog te zwaar, ze zou ons vernietigen.

Ian McEwan, *Suikertand*

1

oktober 2011

'Geen ijsbergsla, geen paprika, geen tomaten, geen rucola!' Sanne doet de deur van de koelkast dicht en kijkt me met grote ogen aan. 'Eet je geen rauwkost meer?'

Ik ontwijk haar blik en haal mijn schouders op. 'Alles is anders nu.'

'Juist daarom moet je gezond blijven eten. Volgens mij ben je minstens tien kilo afgevallen en je haar is helemaal steil. Alle slag is eruit.'

'Vijf.'

'Wat vijf?'

'Vijf kilo.'

'Nou, dat valt dan nog mee. Mam, ik snap dat je er niet naar uitkijkt elke dag alleen voor jezelf eten klaar te maken ...'

'Ik eet nu wat vaker bij opa.'

'O.' Sanne kijkt me sceptisch aan. 'Maar kook je dan of eet je mee van tafeltje dek je?'

'Dat is best lekker eten, hoor.'

'Kan wel zijn, maar het is voor één persoon, dus dan krijgen jullie allebei te weinig.'

'Opa is een kleine eter, net als ik.'

'Oké, maar voor de dagen dat je thuis eet, moet je groente en fruit in huis hebben. Je hebt vitamine nodig. Rauw is gezond.'

Als ik niet reageer, slaat Sanne haar armen om me heen, kust me op de wang en trekt me helemaal tegen zich aan. 'Met a u bedoel ik,' zegt ze zacht.

Hoe vaak heb ik haar niet getroost, klein of groot verdriet in een omarming verzacht? Nu zijn de rollen omgedraaid. Na geruime tijd laat ze me met een diepe zucht los.

‘Thee?’ vraagt ze. Zonder antwoord af te wachten zet ze de waterkoker aan. ‘Dan gaan we straks samen boodschappen doen. Komt Rens het weekend thuis?’

Ik ga aan tafel zitten. ‘Geen idee.’

‘Hoe is het met hem?’

Ja, hoe is het met Rens? Hij is na het begin van de kennismakingstijd een weekend thuis geweest, maar overdag lag hij grotendeels in bed en ’s avonds ging hij stappen met oud-klasgenoten. Ik heb hem nauwelijks gezien. Niet dat dat veel verschil had gemaakt, Rens gaat als het even kan een gesprek uit de weg. Nu gebruikt hij als excuus dat je als eerstejaars het snelst vrienden maakt, als je ook de weekenden in Nijmegen blijft.

‘Mam?’

Ik schrik op. Sanne kijkt me vragend aan met twee dampende glazen heet water in haar handen.

‘Doe maar rooibos.’

‘Ik vroeg hoe het met Rens is.’

Ik knik. ‘Rens zit in de knoop. Niet zo gek, natuurlijk.’

‘Het is heet,’ waarschuwt Sanne, terwijl ze het glas voor me op tafel zet. ‘Misschien kan hij met kerst een weekje bij ons komen.’

‘Komen jullie niet thuis met kerst?’ Door mijn teleurstelling klinkt het onbedoeld als verwijt.

‘Lasse kan echt niet weg. Het is de drukste tijd van het jaar. Waarom kom je niet bij ons?’

Daar had ik nog niet aan gedacht. Even helemaal eruit. Het is een illusie dat je alles achter je kunt laten, dat besef ik heel goed, niettemin is het idee om een tijdje ergens anders te zijn heel aantrekkelijk. Maar hoe moet het dan met pa? Ik kan hem niet alleen laten tijdens de kerstdagen.

‘Mam?’

‘Eh ja, ik zat even aan opa te denken ...’

‘Kan hij niet mee?’

‘Ik weet niet hoe snel hij opknapt.’

‘Mag hij wel vliegen?’ Ze staat op, pakt een notitieblok en een pen van het aanrecht en legt die voor me neer. ‘Nou ja, het duurt nog twee maanden. Dat hoeven we niet nu meteen te beslissen.’

Ik kijk haar vragend aan.

‘Boodschappenlijstje,’ zegt ze.

‘Dat deden we altijd samen.’

Sanne knikt. ‘Zaterdag ’s morgens, toch?’

‘Als ik hem niet had gevraagd het gras te maaien, zou hij nog leven.’

‘Mam, doe dat nou niet. Als wij met de trein waren gekomen, was het ook niet gebeurd. Het heeft geen zin jezelf gek te maken met dat soort gedachten.’

‘Dat weet ik wel, maar ik kan het niet tegenhouden. Soms zit ik een hele tijd maar wat voor me uit te staren. Dan schrik ik en zie dat er een half uur voorbij is zonder dat ik weet waar ik met mijn gedachten was. En op andere momenten raak ik zo’n dwanggedachte maar niet kwijt.’

‘Slaap je wel?’

‘Ja, onregelmatig.’

‘Wat bedoel je? Word je vaak wakker of ga je niet altijd op tijd naar bed?’

‘Allebei. Ik heb soms afschuwelijke nachtmerries en de avond erna ga ik dan uitstellen. Dan wordt het wel eens laat.’

‘Vandaar al die flessen.’

Ik haal mijn schouders op en zwijg.

‘En je werk?’

‘Mijn collega’s hebben een aantal urgente dossiers van me overgenomen, maar het blijft lastig. Ik kan me niet lang concentreren. Ik ben moe.’

Sanne pakt mijn hand. ‘Je moet die vicieuze cirkel van slecht eten, nachtmerries, drinken en weinig slaap doorbreken, anders ga je eraan onderdoor. Je moet nieuwe routines opbouwen. Kun je die nachtmerries niet opschrijven? Of een dagboek bijhouden over hoe je je voelt?’

‘En die ellende nog een keer doormaken?’

‘Het gaat erom dat je niet wegzakt in het drijfzand van verdriet en zelfverwijt. Elke dag even ervoor gaan zitten om iets op te schrijven helpt, maakt niet uit wat, al is het hoe laat je opstaat en weer naar bed gaat of over de tuin.’

‘De tuin?’ Ik pak de pen en kijk naar buiten. ‘Wat moet ik nou over de tuin schrijven?’

‘Je hoeft helemaal niet over de tuin te schrijven. Voor mijn part schrijf je over commissievergaderingen! Of je gaat elke dag hardlopen.’

‘En moet ik daar dan over schrijven?’

‘Mam, je moet niks. Laten we er maar over ophouden. We gaan boodschappen doen. Schrijf maar op: rauwkost.’

‘Met a u,’ zeg ik, ‘zoals in au.’

2 woensdag 23 – zaterdag 26 maart 2011(1)

De druppel werd langzaam groter.

‘Toe maar jongen,’ mompelde de oude Donkers. Hij zat in zijn favoriete leunstoel. Van achteren was alleen een stukje van zijn kale kruin te zien, de witte rand weerbarstig haar boven zijn oren verdween achter de hoge leuning. Hij bewoog de fles een paar keer op en neer tot de druppel in het glaasje viel, zette de lege fles op het tafeltje naast zijn stoel en met zijn onderlip al naar voren tilde hij het volle jeneverglas voorzichtig omhoog. Plotseling kuste iemand achter zijn stoel hem op zijn hoofd.

‘Hé, kijk uit!’ riep Donkers.

‘Dag pa,’ zei Marja. ‘Hoorde je me niet binnenkomen?’

Hij nam een slok, zette het glaasje naast de lege fles en zei: ‘Nee. Je bent vroeg.’

Ze keek naar de fles. ‘Ja, jij ook.’

‘O, dat was een bodempje.’

Ze ging tegenover hem zitten.

‘Je dacht zeker: dan kan ze die fles ook wegbrengen.’

‘Ja. Ik wist alleen niet dat je zo vroeg zou zijn.’

‘Anders was je eerder begonnen, bedoel je.’

Op de eettafel stonden de resten van het ontbijt. De laatste tijd kwam het vaker voor dat hij alles liet staan tot de lunch. Moest je daar wat van zeggen? Ze had ook de indruk dat hij meer was gaan drinken. Waar lag de grens? Als je hem zou vragen wat hij liever wilde: elke dag een borrel of stoppen met drinken en wat langer

leven, zou hij waarschijnlijk antwoorden dat hij daar eens goed over na moest denken. Met een borrel erbij. Zo waren er meer vragen. Een paar weken geleden had ze de buurman gesproken, die ogenschijnlijk heel luchtig vertelde dat hij laatst bij zijn avondwandeling had gezien dat er in de al donkere woonkamer nog een kaars brandde op de vensterbank. Haar vader sliep al en was niet wakker geworden van de deurbel. Gelukkig, zei de buurman, had hij een reservesleutel. Hij had toen zelf de kaars maar gedoofd. Hij woonde wel onder dezelfde kap. Toen ze haar vader ernaar vroeg, had hij zijn schouders opgehaald.

‘Maak je niet zo druk,’ had hij gezegd. ‘Dat kan iedereen overkomen. Eén kaars, ga es in een katholieke kerk kijken! Bovendien zijn de gordijnen gemaakt van vlam vertragende stof.’

‘O! Dus dan kan er volgens jou niks misgaan!’ had ze verontwaardigd geroepen.

‘Nee. Beslist geen reden om je zorgen te maken en zullen we er nu over ophouden?’

Ze beseftte dat ze in een aantal opzichten op hem leek. Wat we bij kleine kinderen en oude mensen lastig vinden en eigenwijs, noemen we bij onszelf standvastig en principieel. Ze werd om die eigenschappen als wethouder geprezen.

‘Ik was toevallig in de buurt voor de opening van De Bosrand, dus ik kan nu wel even boodschappen doen.’

‘De Bosrand?’

‘Ja, het nieuwe zorgcentrum. Dat moest ik openen vanmorgen.’

‘Komt er een nieuw zorgcentrum?’

‘Nee, dat is er al. Dat heb ik je toch verteld!’

Hij wist zeker dat ze dat helemaal niet had verteld. Ze had er natuurlijk met zoveel mensen over gepraat, dat ze dacht dat ze het hem ook had verteld, maar dan had hij dat toch wel geweten. En hij wist er niks van.

Ze weerstond de verleiding om hem tegen te spreken. Hij was eenentachtig, het was volstrekt normaal dat hij wat vergeetachtig werd.

‘Nou, in ieder geval moest ik daar vanmorgen zijn.’

Ze snoof.

‘Staat er iets aan te branden?’

Ze liep naar de keuken. Er stond een ketel droog te koken. Ze deed het gas uit, pakte een handdoek en zette de ketel met een zwaai onder de kraan. Toen ze de kraan open draaide, siste de ketel als een agressieve slang. Ze deed de kraan weer dicht, pakte het boodschappenbriefje dat op de hoek van het aanrecht lag en liep terug naar de woonkamer.

‘De ketel stond droog te koken. Je had water opgezet.’

‘Water?’

Haar vader trok vragend zijn borstelige witte wenkbrauwen op.

‘O. Voor thee.’

Ze keek even veelbetekenend naar de fles en zijn borrelglasje.

‘Thee?’

‘Ja, wat nou! Ik drink niet de hele dag jenever. Mag ik geen thee drinken?’

‘Natuurlijk wel. Maar met zulke thee kun je behoorlijk op de koffie komen.’

Het kwam er kwader uit dan ze bedoelde en het was nog flauw ook, besepte ze.

‘Pa, als je het gas aan laat staan, kan het hele huis in de fik vliegen. Dat kan echt niet.’

‘Ja, dat snap ik ook wel. Dan hoeft je nog niet te gaan schreeuwen. Dat kan iedereen overkomen.’

‘Dat overkomt niet iedereen. Daar gaat het juist om. Ik ben gewoon bezorgd. Is het nog wel verantwoord?’

Haar vader schrok. ‘Wat bedoel je? Begon je daarom over dat nieuwe zorgcentrum? Daar ga ik niet naartoe. Ik laat me niet ophokken.’

Hij pakte het glas, zag iets te laat dat het leeg was en zette het weer terug.

‘Joop was laatst bij me en die vertelde hoe erg hij het vond in het bejaardenhuis.’

Ze ging tegenover hem zitten.

‘Pa, Joop is al zes maanden dood.’

‘Joop? Dood?’

Hij was even stil, maar het schokkende nieuws bracht hem niet van zijn á propos. 'Nou, kun je nagaan hoe slecht het voor je is om in een bejaardenhuis te zitten.'

'Dat kwam niet door het bejaardenhuis, pa. Joop was ziek, Joop had kanker.'

'Ja, vind je het gek? Bij de bouw van zo'n bejaardenhuis gebruiken ze gewoon asbest, omdat ze denken die oudjes gaan toch dood voordat ze d'r kanker van krijgen. Je mocht er niet roken, zei Joop, en een borrel kreeg ie alleen 's zondags. Dat vond ie het ergst.'

'Ik wil het nu niet over Joop hebben, pa.'

'Ik ga niet sjoelen met grote schijven en kinderliedjes zingen uit de oude doos.'

Ze bedacht dat haar bezorgdheid nog lang niet betekende dat hij een indicatie zou krijgen voor een plaats in het zorgcentrum. Dan moest er heel wat meer fout gaan. Even kwam het egocentrische idee omhoog om haar connecties in te schakelen, maar dat verwierp ze meteen. Machtsmisbruik. De onmogelijkheid ervan maakte het makkelijker om hem onvoorwaardelijk gerust te stellen.

'Nee, natuurlijk niet, dat zeg ik toch ook niet.'

'Jij komt bijna elke dag langs. Dan kan ik hier toch wel blijven?'

'Ik koop wel een waterkoker voor je. Die slaat vanzelf af, als het water kookt.'

Als je leven acuut bedreigd wordt, maal je niet om bijzaken. En omgekeerd: als de grotere dreiging afgewend is, hernemen de dagelijkse zorgen hun rechtmatige plaats.

'Neem dan meteen een fles jenever mee.'

Ze keek op het boodschappenbriefje.

'Dat staat er al. En wat staat hier? Koekjes? Krijg je bezoek? Alleen als je bezoek krijgt moet ik koekjes halen.'

Ze zag aan zijn ogen dat hij geen flauw idee had wie er op bezoek zou komen.

'Bezoek? Joop misschien?'

'Nee pa, Joop komt niet. Joop is dood. Nou ja, doet er niet toe. Koekjes dus. En brood natuurlijk, volkoren, dat is gezond; en kaas, ouwe?'

Hij keek haar met grote ogen aan. Ze schoot in de lach.
'Ik bedoel de kaas. En heb je nog genoeg voorraad? Sap, koffie?'

Ze stond op en liep naar de keuken. Ze kwam meteen weer terug.

'Wat doen die pantoffels in de koelkast?'

Haar vader keek op.

'Warme voeten. Ik heb af en toe hele warme voeten.'

'Dan moet je met je voeten in een teiltje koud water gaan zitten. Je moet wel een beetje op jezelf letten, hoor. Drink je wel genoeg?'

'Ik doe m'n best.'

Hoofdschuddend pakte ze de tas met lege flessen en een boodschappentas.

'Nou, tot straks. Ik weet niet hoe laat ik terug ben, maar je ziet me wel verschijnen.' Haar vader stak zijn hand op.

'Tot straks.'

Hij stond moeizaam op en ging voor het raam staan. Hij keek de weggrijdende auto na.

'Joop dood.'

Hij schudde langzaam zijn hoofd.

'Als je zelf niet gaat, vallen ze wel om je heen.'

*

Pas toen ze de oprit opdraaide naar haar eigen parkeerplek, zag ze dat Henk thuis was. Vanaf de weg was zijn auto niet te zien; de tuinplanten ontnamen je het zicht en bovendien liep de oprit steil naar beneden naar de verdiept liggende dubbele garage. Was hij ziek geworden? Normaliter was hij woensdag pas aan het eind van de middag thuis. Een beetje verwonderd stapte ze de kamer binnen.

'Wat ben je vroeg.'

Henk zat aan tafel met zijn laptop.

'Dagexcursies, dus dan vallen er lessen uit. Dat had ik toch gezegd.'

'Ja, maar niet dat je zo vroeg thuis zou zijn. Hebben jullie verder niks te doen op school?'

‘Nee, dat weet je toch: naast een paar lessen geven en ouwehoeren in de personeelskamer doen we helemaal niks. Wil je koffie?’

‘Nee, ik moet meteen weer door. Ik had alleen wat dossiers thuis laten liggen.’

Ze liep door naar de studeerkamer. Op het moment dat ze de dossiers in haar tas stopte, ging de telefoon. Ze reikte naar de hoorn, maar Henk was haar voor. Even later riep hij haar. Ze liep terug naar de woonkamer. Henk kwam haar tegemoet met de telefoon en zei zachtjes: ‘Amersfoort.’ Plotseling gespannen nam ze het toestel over, noemde haar naam en luisterde.

‘Dat is heel mooi,’ zei ze. ‘En wanneer valt de definitieve beslissing?’

Ze was even stil.

‘Mooi. Hartelijk dank.’

Belangrijke gesprekken hoeven niet lang te duren. Henk keek haar met een brede grijns aan. Ze grijnsde terug.

‘De gemeenteraad heeft me op één staan.’

‘Dus de kans dat je het wordt is meer dan vijftig procent.’

‘Dat wil nog niet zeggen dat de race gelopen is. Het is geen vanzelfsprekendheid. Maar ik ga er eigenlijk wel vanuit ja.’

‘Kunnen we eindelijk weg hier. Hoef ik ook niet meer elke morgen zo vroeg op. Geen files meer. Kan ik gewoon op de fiets naar school. Ik ga meteen naar huizen kijken.’

‘Loop je niet een beetje hard van stapel?’

‘Nee, waarom? Met kijken kun je niet vroeg genoeg zijn. Als je benoemd wordt, gaat het snel. Het zou mooi zijn als we in de zomervakantie konden verhuizen. Bovendien is huizen kijken toch gewoon leuk.’

Ze glimlachte om zijn enthousiasme.

‘Oké, je gaat je gang maar. Ik ga even naar pa.’

‘Je zou toch vanmorgen bij hem langs gaan?’

‘Heb ik ook gedaan, maar hij had een ketel droog laten koken. Ik breng hem even een waterkoker en daarna zit ik de hele middag in vergadering.’

‘Ben je op tijd terug? Ik moet vanavond naar school. Repeteren.’

‘Daar ben ik weer,’ riep ze.

Ze stapte de kamer binnen, waar haar vader aan tafel zat te patiencen. Hij had de ontbijtboel aan de kant geschoven. Ze zette de tas op een stoel.

‘Heb je al gegeten?’

Haar vader knikte. Ze haalde een grote doos uit de tas, sneed met het ontbijtmes het deksel open en zette de nieuwe waterkoker bijna bovenop de kaarten.

‘Kijk,’ zei ze.

Haar vader ging gewoon door.

‘Mooi,’ zei hij.

‘Kijk nou even! Anders weet je straks niet hoe hij werkt.’

Ze deed de klep open.

‘Hier moet het water in, je doet de stekker in het stopcontact, dit knopje naar beneden en als het kookt, slaat ie vanzelf af. Snap je dat?’

‘Dat is toch niet zo moeilijk,’ vond haar vader. ‘Water erin, knopje naar beneden en op het gas zetten.’

‘Neehee,’ riep ze ontstemd, ‘je luistert niet.’

Ze wilde het nog een keer duidelijk voordoen, toen ze zijn brede grijns zag.

‘Ach stik,’ zei ze. ‘Ik zet hem op het aanrecht. De koekjes doe ik in de trommel en de rest leg ik in de koelkast. Hoe de jeneverfles werkt, hoef ik je niet uit te leggen hè?’

‘Laat die maar hier. Kan hij vast acclimatiseren.’

Ze keek hem verbaasd aan.

‘Ik dacht dat je ze liever koud had.’

‘Ja, maar dan moet ik steeds heen en weer lopen naar de koelkast. Heb je niet een koelbox voor me? Zo’n kampeering?’

‘Heb je niet liever zo’n stang op wieltes naast je stoel met een jeneverinfuus? Met ijsblokjes.’

‘Je steekt de draak met me. Fraai is dat.’

Ze trok het pak van de koekjes open.

‘Wil je er een?’

Hij schudde zijn hoofd. Ze liep naar het donkere houten dressoir dat tegen de muur stond. De koekjestrommel stond naast een foto van moeder. Als zij nog leefde, zou het voor pa niet zo moeilijk zijn. Hij zei het nooit, maar hij miste haar. Het scherpste was er zo langzamerhand af, maar na de dood van moeder was hij een jaar van slag geweest. De eerste paar maanden had hij totaal geen zin meer. Hij zat maar in zijn stoel, at bijna niet en had – als die had bestaan – met plezier de euthanasiepil ingenomen. Ze haalde het deksel van de trommel en deed de koekjes erin. Daarna nam ze de tas op, pakte de waterkoker en bracht alles naar de keuken.

‘De fles staat in de koelkast. Je mag best een borrel drinken, pa, maar maak het nou niet te dol, want dan gebeuren er ongelukken.’

‘Mag ik ook al geen borreltje meer drinken?’

‘Dat zeg ik toch niet. Ik vind het alleen geen prettig idee als je zo vroeg op de dag al aan de drank gaat.’

Zelf nam ze nooit voor half vijf een wijntje, behalve als ze naar een receptie moest, maar dat kwam niet zo vaak voor. Twee keer per week misschien. Ter gelegenheid van een bijzondere gebeurtenis, een opening, een tentoonstelling, een jubileum of een ontvangst. Maar dat was werk. Bovendien was dat niet te vergelijken: wijn was geen jenever en zij was nog jong.

‘Drink er vanavond maar een op mij. Ik word misschien burgemeester van Amersfoort.’

Ze had zich voorgenomen nog niemand iets te vertellen, maar het was er al uit voordat ze het wist. Alsof ze niet zelf besliste wat ze ging zeggen. Haar vader keek haar met grote ogen aan. Het leek of hij geschrokken was.

‘Burgemeester?’

Ze knikte.

‘Van Amersfoort?’

Het klonk of hij iets smerigs in de mond had. Ze begon te glimlachen.

‘Zou je dat wel doen?’

Ze verstrakte.

‘Hoezo?’

‘Hier b  n je iemand als wethouder. Hier word je gerespecteerd. In zo’n grote stad hebben de mensen geen ontzag meer voor bestuurders. Burgemeester, dat is toch niks voor jou.’

‘Daar denkt de gemeenteraad anders over. En Amersfoort is kleiner dan Apeldoorn, hoor.’

Hij antwoordde niet. Zijn reactie stelde haar teleur. Ze realiseerde zich dat ze het had gezegd, omdat ze wilde dat haar vader trots op haar was. Zoals bij haar eindexamen of toen ze afstudeerde of zelfs lang geleden toen ze afzwom, ze kon de chloor nog ruiken. Ze was kwaad op zichzelf. Kwam je daar dan nooit los van? Haar vader had blijkbaar andere associaties. Als hij al trots was, liet hij het niet blijken.

‘Dus dan moet je elke dag op en neer reizen.’

‘Nee, als het doorgaat, moeten we wel verhuizen.’

‘Naar Amersfoort?’

Zo te horen was dat naar zijn mening een behoorlijke degradatie.

‘Ja.’

‘O.’

Hij pakte drie speelkaarten uit het stapeltje in zijn hand, draaide ze om en legde een rode acht op een zwarte negen.

‘En moet ik daar een borrel op drinken?’

Had ze maar niets gezegd.

‘Je moet niks, maar het is een behoorlijke promotie voor me. Dat is toch leuk.’

‘Dat is helemaal niet leuk.’

‘Waarom niet?’

‘Nou, Amersfoort is een heel eind weg.’

‘Ach kom op. Drie kwartier rijden. In de file iets langer misschien. Henk doet het elke dag.’

‘Nou, stel dat ik m’n borrel koud wil...’

‘Ja, die kom ik niet voor je uit de koelkast halen.’

‘... en ik val om. Dan ben ik even later net zo koud als m’n borrel.’

‘Gatverdamme pa, doe niet zo morbide.’

‘Nou, dat kan toch.’

'Ja natuurlijk, alles kan, maar dat heeft niks te maken met Amersfoort. Zoiets kan ook gebeuren als we hier wonen.'

Ze was steeds harder gaan praten. Haar goede humeur was totaal bedorven en tegelijkertijd ergerde het haar dat ze dat liet gebeuren. In de gemeenteraad kon ze prima overweg met ongenueanceerde kritiek, suggestieve vragen en halve waarheden, die brachten haar niet van haar stuk, maar de zuinige reactie van haar vader maakte haar kwaad. Hij leek het niet te merken.

'En toch is het anders. Dat zeggen de Fransen toch altijd? Als je weggaat?'

Ze ademde een paar keer diep in.

'Partir c'est mourir un peu.'

'Ja. Jij gaat weg en ik ga een beetje dood.'

'Pa, ik ga niet emigreren.'

'Maar hoe moet het dan met mij? Als je in Amersfoort woont, kun je niet iedere dag hier komen.'

Het had helemaal niets te maken met twijfel aan haar capaciteiten, hij was gewoon onzeker over zichzelf.

'Daar vinden we wel wat op. Maak je daar nou maar geen zorgen om.'

'Dat zei de directeur van Philips ook, maar we stonden wel op straat. Ik heb het er nog bijna elke dag over met Joop.'

Voordat ze Joop opnieuw kon doodverklaren, ging hij door.

'Joop zegt altijd: ik ben twee keer verraden; een keer door Philips en een keer door mijn familie. Als ik net zo'n dochter had gehad als jij, zei Joop, dan was dat niet gebeurd.'

'Ben je bang dat wij jou nu ook verraden?'

'Nee liefjie, natuurlijk niet. Ik vind het hartstikke fijn voor je. Je zult het wel druk krijgen. Zo'n grote stad. Dat worden lange dagen. Maar ja, als je helemaal niks te doen hebt, zijn de dagen ook lang. Je hoeft mij niks te vertellen. Dan ben je blij als er eens iemand komt. Of dat je wat te doen hebt. Dus je kunt het beste maar druk zijn.'

'Kom op, pa, niet zo somber.'

'Dat ben ik niet. Ik ben realistisch. Als jij eenmaal in Amersfoort zit, kom je nog één keer in de maand misschien.'

'Hoe kom je daar nu bij?'

Ze keek op haar horloge en schrok.

‘En dat begrijp ik ook wel. Het is veel te ver en je hebt het erg druk. Ik heb niks te klagen, ik heb het erg goed hier. Beter dan Joop.’

Waarom was ze er in vredesnaam over begonnen? Het liep helemaal uit de hand.

‘Pa, ik snap dat je het niet leuk vindt. We zullen het er nog wel uitgebreid over hebben, maar daar heb ik nu geen tijd voor. Ik moet nu echt gaan. Vergadering.’

Haar vader knikte.

‘Ga maar gauw.’

‘Zal ik nog snel even koffie zetten? Of thee?’

‘Nee, dank je.’

Ze kustte hem op de wang. Hij moet een nieuw scheerapparaat hebben, dacht ze.

‘Oké, neem dan maar een borrel. Maar niet meer dan één glaasje. Beloof je dat?’

Hij bromde iets dat van alles kon betekenen. Toen ze weg was, deed hij alle speelkaarten weer terug in het doosje.

‘Mourir un peu,’ zuchtte hij.

Even later stond hij op en liep naar de keuken. Hij kwam terug met de fles jenever en een limonadeglas.

‘Beloofd is beloofd,’ mompelde hij en liet zich in zijn luie stoel zakken. ‘Niet meer dan één glaasje.’

*

Hij vroeg zich af of hij Marja had moeten bellen. Maar als hij haar uit een vergadering had laten halen, had hij misschien onnodig paniek veroorzaakt. Waarschijnlijk viel het wel mee, anders had dat meisje – of die vrouw, hij had niet kunnen horen hoe oud ze was – toch wel meteen een ambulance gebeld. En als het wel ernstig was, maakte het ook niet veel uit of je vijf minuten of een half uur te laat kwam. Hij parkeerde voor het huis en rende naar binnen. Zijn schoonvader zat onderuit gezakt in zijn stoel. Hij leek ineens een heel oude man. Bleek, de stugge rand haar als bij een clown ver naar buiten staand, zonder bril. Die lag op tafel met een poot schuin

omhoog. Tegenover hem zat een jonge vrouw, een jaar of vijftientig schatte hij, sportief gekleed. Toen hij binnen kwam, stond ze op en kwam hem tegemoet.

‘Heb ik u net aan de lijn gehad?’

Hij gaf haar een hand.

‘Ja, hallo, Henk van Brakel. Hoe is het met hem?’

‘Nog hetzelfde. Beetje in de war, maar niet gewond, lijkt het.’

Hij liep naar de stoel.

‘Hallo pa. Wat is er gebeurd? Ben je gevallen?’

‘Dat weet ik niet. Ik lag op de grond.’

‘En je weet niet hoe je daar terecht bent gekomen?’

‘Nee.’

‘Dan moet je gevallen zijn.’

‘Dat zal wel.’

Henk draaide zich om naar het meisje.

‘Wat goed dat je net langs kwam.’

‘Ja,’ zei ze, ‘ik denk dat het net gebeurde toen ik aanbelde. Volgens mij stond hij bij de tafel, maar er werd niet open gedaan, dus toen ben ik achterom gelopen. Ik vond het wel een beetje brutaal, maar ...’

‘Nou, gelukkig maar. Anders had hij er misschien veel langer gelegen.’

Ze pakte haar tas.

‘Ik kan niet veel meer doen, denk ik.’

‘Nee, ik ga wel even met hem naar de dokter. Bedankt.’

Ze stak haar hand op.

‘Dag meneer Donkers. Beterschap hoor.’

Henk pakte een map uit de stoel tegenover zijn schoonvader.

‘Is dit van jou?’

Hij gaf haar de map, liep met haar naar de deur en liet haar uit. Toen hij haar zag weglopen, realiseerde hij zich dat er geen auto voor de deur had gestaan en ook geen fiets naast het huis. Nou ja, ze was blijkbaar lopend gekomen. Of met een taxi.

Zijn schoonvader had zich niet verroerd. Hij zat nog steeds stil voor zich uit te kijken.

‘Je hebt me behoorlijk laten schrikken.’

‘Hoezo?’

‘Dat je gevallen was.’

‘Waarom maakt iedereen daar zo’n drukte over? Iedereen valt wel eens.’

Zo kende hij hem weer. Misschien viel het wel mee.

‘Ja, maar bij oude mensen loopt het vaker verkeerd af.’

‘Het loopt met oude mensen altijd verkeerd af.’

‘Hoe bedoel je?’

‘Nou, die gaan dood.’

‘Ja oké, maar er is toch geen reden om dat proces te verhaasten.’

Hij zag de fles jenever op tafel staan met ernaast een limonadeglas. Hij keek rond op de vloer, maar zag nergens een borrelglasje.

‘Heb je je bezeerd? Heb je ergens pijn?’

De oude man schudde zijn hoofd.

‘Geen hoofdpijn? Niet misselijk?’

‘Ik heb nergens last van.’

‘Zal ik voor de zekerheid toch maar even de dokter bellen?’

‘Die vraagt hetzelfde als jij en dan moet ik een tijdje rustig aan doen. Alsof ik anders ga voetballen of de marathon lopen. Allemaal flauwekul. Er is niks aan de hand.’

Henk glimlachte. Het viel inderdaad wel mee, leek het.

‘Het was anders wel gelukkig dat dat meisje net langs kwam. Wat kwam ze doen?’

Zijn schoonvader keek hem aan.

‘Ze kwam op bezoek.’

‘Ja, dat snap ik, maar waarom?’

‘Is het zo gek dat iemand bij mij op bezoek komt?’

‘Nee, natuurlijk niet. Dat is heel fijn juist. Maar ik bedoel, ik had haar nog nooit eerder gezien.’

‘Ik ook niet.’

‘O? Weet je wel hoe ze heet? Dat ben ik vergeten te vragen.’

Zijn schoonvader schudde zijn hoofd.

‘Nee. En hou er nu maar over op.’

Henk keek hem ongelovig aan.

‘Wou je zeggen dat een volslagen onbekend meisje bij jou op bezoek komt om een glaasje limonade te drinken?’

‘Dat wou ik helemaal niet zeggen, ik wou dat je erover ophield,’ mopperde zijn schoonvader. ‘En ze heeft helemaal niks gedronken.’

‘Nou ja,’ zei Henk, ‘in ieder geval is het goed afgelopen.’

Hij pakte de bril en boog voorzichtig de poot weer recht.

‘Alsjeblieft,’ zei hij en gaf de bril aan zijn schoonvader.

Hij pakte de fles en het glas om ze naar de keuken te brengen.

‘Geef me maar een borrel.’

Henk keek naar de fles en het limonadeglas, hij rook aan het glas en toen ging hem een licht op.

‘Dat lijkt me niet verstandig. Als ik het goed begrijp, is de ellende daarmee begonnen.’

‘Je draait de zaak om. Er is eerst ellende en daarom drink ik een borrel.’

‘Wat is er dan zo ellendig dat je een borrel moet hebben?’

‘Ik ga een beetje dood.’

‘Dat gaan we allemaal.’

‘Op den duur ja, maar ik ben er al mee bezig.’

Henk ging tegenover hem zitten en keek hem onderzoekend aan. Hij voelde iets hards tussen de zitting en de armleuning van de stoel. Hij wurmde zijn vingers ertussen en haalde een zilverkleurige balpen tevoorschijn. Toen hij hem ronddraaide, zag hij meteen de inscripties. De Parker! dacht hij, dat zal Marja leuk vinden. Zou die al die tijd hier in de stoel gelegen hebben? Dat kan toch bijna niet. Hij stak hem in zijn zak.

‘Wat heb je dan? Voel je je niet goed?’

‘Oud zijn is ellende. Je zit de hele dag alleen, je familie bekommert zich niet meer om je en het enige lichtpuntje willen ze je ook nog afnemen.’

‘Je enige lichtpuntje?’

‘M’n borrel.’

‘En hoe kom je erbij dat je familie zich niet meer om je bekommert? Dat is onzin.’

Hij zette de fles en het glas weer op tafel.

‘Als ik Marja bel, neemt ze nooit op.’

‘Dan zit ze waarschijnlijk in een vergadering. Als ze niet meteen kan reageren, belt ze later wel terug.’

‘En dan gaan jullie nog verhuizen ook. Iedereen laat je in de steek als je oud bent.’

Marja had het hem blijkbaar verteld.

‘Is dat het? Je vindt het vervelend dat we gaan verhuizen. Dat betekent toch niet dat we je in de steek laten?’

‘Wethouder hier is natuurlijk niet zo leuk als burgemeester in Amersfoort. Ik ben alleen maar tot last. En ook als jullie in Amersfoort wonen, zullen jullie af en toe nog wel eens langs komen. Ik kan ook niet verwachten dat jullie altijd in de buurt blijven.’

Henk zweeg. Hij keek naar zijn schoonvader, die stuurs voor zich uit keek. Hij had ettelijke keren tegen Marja gezegd, dat ze niet zo vaak bij hem langs moest gaan. Dan riep je verwachtingen op die je op termijn niet kon waarmaken en dat zou onvermijdelijk leiden tot frustraties en onmin. Maar volgens Marja was dat onzin, of zou hij het op prijs stellen dat zij dezelfde redenering gebruikte als hij vanavond met haar wilde vrijen? Daar was hij niet op ingegaan, want dat was iets heel anders.

‘Heb je tegen Marja gezegd dat ze het niet moet doen?’

‘Nee, natuurlijk niet. Ik heb gezegd dat ik het fijn vond voor haar. Ze is oud genoeg om zelf te beslissen.’

‘Ja en dat zal ze doen ook. Dit is de kans van haar leven. Dit verdient ze. Ze heeft er keihard voor gewerkt, ze verheugt zich er enorm op en ze kan het ook.’

‘Dat weet je nooit zeker. Soms valt het tegen.’

‘Ja, inderdaad, soms valt het tegen. Het valt mij tegen dat je een beetje zielig doet.’

Zijn schoonvader keek hem verbaasd aan.

‘Doe ik zielig? Ik zei dat ik nergens last van heb!’

‘Ja, maar ondertussen laat je heel goed merken wat je ervan vindt. Je doet net of het allemaal ten koste van jou gaat in de hoop dat Marja die baan niet aanneemt.’

Toen hij het zei, werd hij driftiger dan toen hij het alleen dacht, alsof een gevoel heftiger wordt als je het woorden geeft. Hij keek ontstemd naar zijn schoonvader, maar die keek bijna meteen

weer weg. Misschien, dacht Henk, was hij wel te snel met zijn conclusie. Hij kon het beter even laten rusten en een ander onderwerp aansnijden.

‘Nou ja, het is ook wel een beetje plotseling allemaal. Ik snap dat je daar van schrikt. Ik moet er ook nog aan wennen.’

Hij moet ook eens wat afleiding hebben, dacht hij, die man zit de hele dag maar te piekeren. Hij moet er eens uit.

‘Weet je nog dat je laatst een DVD hebt gezien van een muziektheatervoorstelling van mijn school? Dat vond je heel mooi, zei je.’

‘O.’

‘Wil je er een keer bij zijn in de zaal? Binnenkort hebben we weer een voorstelling.’

‘Waar gaat die over?’

‘Over Oidipous. Die per ongeluk zijn vader doodde en met zijn moeder trouwde.’

De oude man leek te schrikken. Stom, dacht Henk. Dat had ik anders moeten introduceren. Als je het verhaal niet kent, lijkt het zo wel een horrorpornoshow.

‘Nee, daar wil ik beslist niet naartoe. Dat moderne gedoe is niks voor mij.’

‘Zo modern is dat niet hoor. Meer dan tweeduizend jaar oud.’

‘Kan me niet schelen, ik wil dat niet zien.’

‘Oké,’ zei Henk.

Hij stond op.

‘Maar je hebt dus nergens last van. Mooi. Dan ga ik weer naar huis. En wat je enige lichtpuntje betreft: jij bent ook oud genoeg om zelf te beslissen, maar doe je een beetje voorzichtig?’

Hij draaide zich om en vertrok. Donkers bleef voor zich uit zitten staren. Even later nam hij zijn bril af en veegde met zijn mouw het vocht uit zijn ogen.

‘Wat gebeurt er toch allemaal?’ mompelde hij.

Hij zette zijn bril weer op en schonk het limonadeglas vol.

‘Een glas dat valt, telt niet.’

*

‘Eigenwijs!’ zei Marja hoofdschuddend. ‘Altijd geweest. Met pleisters en een aspirientje kom je een heel eind, zei hij altijd. Wij gingen bijna nooit naar een dokter.’

‘Ben je bang ...,’ begon Henk.

‘Nee, ik denk dat je gelijk hebt, het zal wel meevallen, maar het kan ook een keer fout gaan. Ik ga vanavond wel even naar hem toe.’ Ze schudde haar hoofd weer. ‘Een limonadeglas!’

‘Misschien ging het niet om de hoeveelheid,’ zei Henk. ‘Met zo’n borrelglasje mors je natuurlijk veel eerder.’

‘Geloof je het zelf?’ vroeg Marja.

Henk keek haar glimlachend aan, maar zei niets.

‘Nee dus,’ zei Marja. ‘En dat meisje?’

Henk haalde zijn schouders op. ‘Ik heb haar naam niet gehoord en pa kende haar niet, zei hij.’

‘O!’ zei Marja met grote ogen. ‘Koekjes!’ Toen ze zag dat Henk haar niet begreep, ging ze verder. ‘Ik moet altijd koekjes halen als hij bezoek krijgt, dus hij zal wel een afspraak met haar gehad hebben.’

‘Waarvoor?’

‘Dat heb ik vanmorgen ook gevraagd, maar hij wist niets van een bezoek.’

Henk grinnikte. ‘Ik weet wel een goede reden waarom iemand niet over damesbezoek wil praten.’

‘Hahaha,’ zei Marja. ‘Dat zegt meer over jou dan over pa. Bij hem is het echt zijn geheugen, ben ik bang. Nou ja, echt belangrijk zal het wel niet zijn.’ Ze stond op. ‘Wat een gedoe. Zal ik maar iets uit de diepvries klaarmaken? Jij moet zo weer weg.’

‘O, dat is waar ook,’ zei Henk. Hij haalde met een breed gebaar de Parker tevoorschijn en hield hem triomfantelijk omhoog.

‘Waar haal je die opeens vandaan?’ riep Marja. Ze pakte de pen aan en bekeek hem uitvoerig. ‘Hoe lang ben ik die al kwijt?’

‘In een stoel van pa. Tussen de zitting en de leuning.’

‘Hoe kan dat nou? Daar kan hij toch niet al die jaren tussen gezeten hebben?’ Ze pakte een stuk krant en begon erop te krassen. ‘Moet je kijken: hij doet het nog prima.’

‘Natuurlijk,’ zei Henk. ‘Net zo betrouwbaar als ik.’